

Nye etiske regler skal bidra til mer og bedre etisk refleksjon

Intervju med Anne Rønneberg og Ingjerd Strøm Hansen, NTFs etikkråd

 TONJE RUUD CAMACHO

Hva er de største endringene i reglene?

De nye etiske reglene som ble vedtatt på representantskapsmøtet i 2023 skiller seg fra de gamle reglene på flere felt. Først og fremst er de blitt tydeligere og mer overordnede, og er vinklet mot både privatpraktiserende og offentlig ansatte tannleger.

Reglene er bygd opp etter de helseetiske prinsippene: autonomi, ikke skade, gjøre godt, være rettferdig samt sannferdig. Disse prinsippene utgjør ryggraden i etisk tenkning, og gjør reglene mer allmenngyldige, slik at de ikke mister relevans selv om det kommer endringer i samfunnet vi ikke kan forutse. Dette er viktig i den tiden vi lever. Som eksempel kan vi nevne bruken av kunstig intelligens som har eksplodert bare det siste

Ingjerd Strøm Hansen (t.v.) og Anne Rønneberg.

året. Etiske problemstillinger vi kan møte i denne forbindelse kunne man ikke forestille seg for noen år siden.

Derfor er «kommentarutgaven» vel så viktig som selve reglene. Her kan man finne utdypninger og eksempler som kan hjelpe oss å forstå bakgrunnen for reglene. Denne er mer dynamisk og formbar, og tilpasses tidsaktuelle problemstillinger og endres i takt med tiden vi lever i. Kommentarene til regelverket skal gjøres tilgjengelig for alle medlemmer på NTFs nettsted.

Hva betyr de nye reglene for NTFs medlemmer i hverdagen?

Alle gjør etiske vurderinger, bevisst og ubevisst. Ved å benytte praktiske verktøy som SME-modellen (Senter for medisinsk etikks refleksjonsmodell, UiO, v/professor R. Førde) vil etiske problemstillinger og dilemmaer kunne belyses på en konkret måte, og forhåpentligvis bidra til en mer bevisst refleksjon over ulike problemstillinger i klinikkhverdagen.

De fleste problemstillinger kan løses ved å reflektere og samsnakke med kolleger, men av og til dukker det opp kompliserte dilemmaer som krever en mer gjennomtenkt prosess for å komme frem til et handlingsalternativ. I slike kompliserte problemstillinger håper vi at hverdagen kan bli enklere ved å benytte et slikt praktisk verktøy, som også vil være god dokumentasjon i journalen.

Eksempler kan være problemstillinger knyttet til gruppepasienter og samtykkekompetanse, eller situasjoner hvor pasient, pårørende og tannlegen har divergerende oppfatning av hva som er den beste behandlingen. Da er det viktig at alle involverte parter blir hørt, og at man får frem de ulike

NTFs etikkråd ved Ingjerd Strøm Hansen, leder Line B. Pedersen, Leif-Henrik Borge Olsen, Anne Rønneberg og Mariann Saanum Hauge, med Silje Nicolaysen og Tone Galaasen fra NTFs sekretariat.

synspunkt, forskrifter, retningslinjer og lover som kan være gjeldende.

Hvordan skal de nye reglene implementeres?

Vi håper at de nye reglene kan bli innarbeidet via eksemplifisering i Tidende og lett tilgjengelige nettsider hvor man fremstiller ulike problemstillinger for tannlegene. Her håper vi NTFs medlemmer vil dele eksempler som andre kolleger kan lære av.

Det planlegges også et nytt e-læringskurs om etikk.

Søkelys på praktisk bruk av etikk i klinikken vil forhåpentligvis kvalitetssikre både behandling og forholdet mellom tannlege og pasient, samt tilføre en god måte å tilnærme seg etikk, lover, forskrifter og retningslinjer på – samtidig som man ivaretar de helseetiske prinsippene sett både fra pasient- og tannlegeperspektivet.

Har dere noen oppfordringer til medlemmene?

Med de nye etiske reglene håper vi søkelyset på etikk øker og at tannlegene etter hvert leser om etikk med enda større interesse og engasjement. Ikke minst oppfordrer vi dem til å sende inn eksempler som vi alle kan ta lærdom av.

Har man et komplisert etisk problem eller dilemma, vil vi oppfordre til å benytte SME-malen som ligger på NTFs nettsider. Fyll inn skjemaet og se om det kan komme noen nyttige handlingsalternativer utfra hvordan saken er blitt belyst.

Bevissthet rundt etisk tenkning får man best når man trener på dette. Samtaler i arbeidsmiljø og lokalforeninger vil sånn sett være av stor betydning for å trene den etiske muskelen. Oppfordringen går dermed til medlemmene om å sette etikk på agendaen i sine respektive miljøer.